

СЕКЦІЯ 3. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВИХОВАННЯ

УДК 378.147.091.33-027.22
DOI 10.32999/ksu2413-1865/2021-96-5

**ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Пермінова Людмила Аркадіївна,
доктор філософії з педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки, психології й освітнього
менеджменту імені проф. Є. Петухова
Херсонський державний університет
lperminova@gmail.com
orcid.org/0000-0002-6818-3179

Юркова Тетяна Федорівна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки,
психології й освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова
Херсонський державний університет
yurkova25@ukr.net
orcid.org/0000-0002-4879-1337

Важливою складовою частиною освітнього процесу в закладах вищої освіти є практична підготовка студентів, зокрема проходження виробничої педагогічної практики, яка є обов'язковим компонентом і результатом опанування психолого-педагогічної складової частини підготовки здобувачів вищої освіти.

У роботі представлено аналітичні матеріали організації виробничої (педагогічної) практики. Наведено аргументи доцільності ефективних способів формування конкурентоздатності майбутніх учителів в умовах шкільної практики. Під час формування практичних навичок майбутні фахівці набувають досвід роботи з учнями, педагогічним колективом, батьками. Уміння виявляти гострі питання, організувати корекційні заняття з проблем виховання учнів, виступати в ролі класного керівника для майбутніх учителів є важливим аспектом становлення професіонала.

Актуальність висунутої проблеми в першу чергу визначається завданням реформування змісту та форм навчання майбутніх учителів, що потребує внесення відповідних корективів у процес опанування практичними професійними компетентностями.

Авторами наведено зауваження стейкхолдерів, які проаналізовано та зроблено відповідні висновки. Зокрема, введення в навчальні плани освітньої компоненти «Теорія та методика виховної роботи в закладах освіти». Практика проведення виробничої (педагогічної) практики засвідчує, що якісні показники результативності значно зростають відповідно до успішності здобувачів вищої освіти в самореалізації під час практики.

Серед провідних компетентностей, які формуються під час практики, є вироблення умінь здійснювати аналіз виховних заходів, навичок самоконтролю й самооцінки процесу і результату педагогічної діяльності та умінь аналізувати труднощі, які виникають у педагогічній діяльності й вирішувати їх. Стейкхолдерами відмічено недостатній рівень сформованості навичок само менеджменту, на що слід звертати увагу організаторам виробничої практики.

Метою статті статі є обґрунтування вагомого внеску виробничої практики у становлення професіоналізму майбутніх учителів.

Методи дослідження. Під час вивчення питання організації психолого-педагогічної практики нами використані теоретичні та емпіричні загальнонаукові методи (аналіз, синтез, спостереження, порівняння, систематизація, узагальнення).

Ключові слова: психолого-педагогічна складовою частиною освітнього процесу, педагогічна (виробнича) практика, вплив практики на якість майбутньої професії.

PROSPECTS OF PRODUCTION (PEDAGOGICAL) PRACTICE OF HIGHER EDUCATION

Perminova Lyudmila Arkadyevna,
Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Pedagogy, Psychology and Education
Management named after prof. E. Petukhov

Kherson State University

lperminova@gmail.com
orcid.org/0000-0002-6818-3179

Yurkova Tetyana Fedorivna,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Department of Pedagogy, Psychology and Education
Management named after prof. E. Petukhov

Kherson State University

yurkova25@ukr.net
orcid.org/0000-0002-4879-1337

An important component of the educational process in higher education institutions is the practical training of students, in particular the passage of industrial pedagogical practice, which is a mandatory component and the result of mastering the psychological and pedagogical component of higher education.

The analytical materials of the organization of industrial (pedagogical) practice are presented in the work. Arguments of expediency of effective ways of formation of competitiveness of future teachers in the conditions of school practice are resulted. During the formation of practical skills, future professionals gain experience working with students, teaching staff, parents. The ability to identify acute issues, to organize correctional classes on the problems of student education, to act as a class teacher for future teachers is an important aspect of becoming a professional.

The urgency of the problem is primarily determined by the task of reforming the content and forms of training of future teachers, which requires appropriate adjustments in the process of mastering practical professional competencies.

The authors present the comments of stakeholders, which are analyzed and the corresponding conclusions are made. In particular, the introduction into the curriculum of the educational component "Theory and methods of educational work in educational institutions". The practice of industrial (pedagogical) practice shows that the quality of performance indicators increases significantly in accordance with the success of higher education seekers in self-realization during practice.

Among the leading competencies that are formed during practice are the development of skills to analyze educational activities, skills of self-control and self-assessment of the process and outcome of pedagogical activities and the ability to analyze difficulties in pedagogical activities and solve them. Stakeholders noted an insufficient level of self-management skills, which should be noted by the organizers of industrial practice.

The purpose of the article is to substantiate the significant contribution of industrial practice in the formation of professionalism of future teachers.

Research methods. During the study of the organization of psychological and pedagogical practice we used such general scientific methods as theoretical, empirical (analysis, synthesis, observation, comparison, systematization, generalization).

Key words: *psychological and pedagogical component of educational process, pedagogical (production) practice, influence of practice on quality of future profession.*

Вступ. На сучасному етапі одним із пріоритетних напрямів функціонування закладів вищої освіти є підвищення якості підготовки майбутніх учителів для Нової української школи. Оновлена школа вимагає від учителя професійної майстерності, обізнаності, володіння новітніми технологіями навчання та виховання, варіативними навчальними програмами, досконале оволодіння знаннями предметів.

Сьогодні більшість громадян України самі визначають для себе життєві пріори-

тети, що ускладнює позиції школи, вчителя, громадськості, вимагає вироблення нових підходів до розв'язання цієї проблеми в умовах модернізації сучасної школи. Це обумовило необхідність реформування освітньої галузі, а звідси і нові завдання переосмислення вимог до вчителя, зокрема його професійної підготовки. Ілюстрацією до цього є слова видатного педагога гуманіста Василя Сухомлинського: «Працю вчителя ні з чим не можна порівняти, ні зіставити. Ткач уже через годину бачить плоди

своїх турбот. Сталевар через кілька годин радіє з вогненного потоку металу – це вершина його мрії; орач, сіяч, хлібороб через кілька місяців милується колосками і жменею зерна, вирощеного в полі... А вчителів треба працювати роки і роки, щоб побачити предмет свого творіння; буває минають десятиріччя, і ледве-ледве починає позначатися те, що ти замислив; нікого так часто не відвідує почуття незадоволення, як учителя; ні в якому ділі помилки і невдачі не ведуть до таких тяжких наслідків, як в учительському» (Сухомлинський, 1977: 341).

Вивчення та аналіз історико-педагогічної, психолого-педагогічної та методичної літератури показав, що в останні роки постійно зростає інтерес науковців до вивчення діяльності вчителя. Так, теоретичні засади професійно-педагогічної підготовки вчителя представлено в наукових доробках В. Бондар, О. Киричук, Н. Кузьміна, О. Мороза, Д. Ніколенко. Формування педагогічної майстерності у професійній діяльності майбутнього вчителя розглянуто в працях Ю. Азарова, І. Зязюна, Б. Мітюрова, І. Крамущенко, О. Романовського, О. Рудницької, А. Семенової.

Не залишається поза уваги і педагогічна практика. Проблеми організації, вдосконалення форми та змісту практичної підготовки майбутніх педагогів досліджували Т. Белан, Н. Гайдук, Н. Дудник, С. Дворецький, Л. Козак, Ю. Красильник, І. Мигович, А. Харківська, Є. Швець, С. Ящук та інші. Питання щодо організації та проведення педагогічної практики студентів висвітлено в наукових доробках (Г. Волощук, С. Николаєва, М. Соловей, Є. Спіцин, В. Черниш та ін.).

Метою статті є обґрунтування вагомого внеску виробничої практики в становлення професіоналізму майбутніх учителів.

Результати та дискусії. Психолого-педагогічна складова частина освітнього процесу є базовим компонентом реалізації майбутньої кар'єри для здобувачів вищої освіти. Кожний навчальний план «учительських» спеціальностей містить освітні компоненти педагогіки й психології. «Психолого-педагогічну підготовку можна назвати інноваційно-зорієнтованою, яка забезпечує розвиток особистості як суб'єкта інноваційної діяльності на рівні діяльнісного, особистісного та соціального компонентів» (Педагогічна майстерність, 1997: 71).

У нашому дослідженні важливим аспектом освітньої діяльності здобувачів вищої освіти є виробнича практика, яка забезпечує поєднання теоретичної підготовки із психолого-педагогічних дисциплін із майбутньою практичною діяльністю в школі. Практика відіграє системоутворюючу роль

серед усіх форм навчальної діяльності студентів у виші, дозволяє засвоїти, проявити та передати одержані знання з педагогіки та методики виховної роботи, психології та педагогічної майстерності, а також збагатити і відкоригувати їх. Вона забезпечує безперервність та послідовність формування вмінь та навичок майбутнього педагога (Професійна освіта як складова забезпечення кваліфікованого кадрового потенціалу України, 2016).

Протягом виробничої практики здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня самостійно проводять різні види занять з учнями, знайомляться з роботою вчителя за відповідної спеціальності, приймають участь у навчально-виховній роботі з учнями та методичній роботі вчителів, виконують роль класного керівника, беруть участь у підготовці і проведенні батьківських зборів, у роботі шкільних університетів педагогічних знань для батьків, виконують завдання з педагогіки та психології. У цілому зміст діяльності здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня в ході практики наближений до реальної професійної діяльності вчителя.

Як зрозуміло з наведених вище фактів, метою виробничої (педагогічної) практики є формування динамічної гнучкості випускників закладів вищої освіти під час адаптації до нового соціально-педагогічного середовища, підготовка майбутніх педагогів до творчого виконання функціональних обов'язків вчителя та класного керівника.

Виробнича (педагогічна) практика охоплює довготривалий період (6 тижнів) щоденної систематичної роботи з учнями. Тому створюються сприятливі умови для поглибленого цілісного і системного вивчення учнів, постійного спілкування з ними, вивчення колективу закріпленого класу. Здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня повною мірою відчувають себе вчителями-вихователями, які несуть повну відповідальність за навчання і виховання дітей.

Слід зазначити, на період виробничої практики здобувачі вищої освіти стають повноважними членами педагогічних колективів і, таким чином, підкоряються внутрішньо шкільному розпорядку, дотримуються єдиних вимог до учнів, до трудової дисципліни, реалізують загальношкільний план роботи. У свою чергу, як члени педагогічного колективу, практиканти беруть участь в організації та формуванні колективної педагогічної думки (на педагогічних радах, нарадах при директорі, в методичних об'єднаннях, семінарах, малих педагогічних радах, педагогічних консилиумах,

вивчають і узагальнюють передовий педагогічний досвід учителів).

Здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня під час педагогічної практики відшліфовують у собі якості викладача, вихователя, дослідника. Як відомо, особистий досвід ґрунтується на виявленні та аналізі причин успіхів та невдач, визначенні шляхів коригування своєї роботи. Під час практики проводиться експериментальна робота, збираються і узагальнюються матеріали досліджуваної проблеми для кваліфікаційної роботи з педагогіки, психології та методики викладання предмету.

Спираючись на досвід роботи з організації й проведення виробничої (педагогічної) практики, слід засвідчити, що проводиться вона на базі кращих навчальних закладів м. Херсона, які закріплюються наказом по університету на основі пропозицій випускаючих (профілюючих) кафедр. Обов'язки університету та навчального закладу, який приймає практикантів, визначається типовим договором на проведення практики. Перед відбуттям на практику зі здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня проводяться настановчі конференції, на яких вони знайомляться з порядком проходження практики та з технікою безпеки, отримують необхідні документи: направлення, завдання-програму, індивідуальні завдання, завдання-звіти, журнал обліку роботи, методичні рекомендації тощо.

Керує педагогічною практикою з виховної роботи методист кафедри з числа досвідчених викладачів, що має стаж педагогічної роботи в школі або інших навчальних закладах.

За період практики здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня повинен вивчити та узагальнити педагогічний досвід навчального закладу, а також набути організаційні та методичні навички самостійної роботи. Після закінчення проходження педагогічної практики навчальний заклад повинен представити в університет (кафедру) характеристику з оцінкою роботи здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за термін практики.

Цілі і основні завдання педагогічної практики полягають у тому, щоб поглибити зв'язок теоретичних знань з реальним педагогічним процесом, використовувати їх для розв'язання конкретних навчальних і виховних завдань, формувати у здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня психологічну готовність до роботи в школі, виробити у майбутніх вчителів уміння і навички практичної діяльності, потреби у безперервній педагогічній самоосвіті; допомогти здобувачам вищої освіти

першого (бакалаврського) рівня оволодіти сучасними методами і формами педагогічної діяльності, новими прогресивними технологіями навчання; формувати дослідницький підхід до навчально-виховної діяльності, гнучкість випускника педагогічного вишу в адаптації до нового соціального середовища (Перетятко, 2019).

Програмою практики чітко окреслено види робіт, серед яких: методичні, пізнавальні, практичні. Безумовно, здобувачі вищої освіти мають бути ознайомлені з тими компетентностями, які мають сформуватися під час виробничої (психолого-педагогічної складової) практики. Таким чином, програмні результати виробничої практики оцінюються за такими показниками: розвиток у здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня педагогічного мислення, здатності до аналізу педагогічних явищ, стратегій і розробок у галузі освіти, виховання і розвитку особистості, колективу та їх прогнозування; усвідомлення мети, основних завдань та способів досягнення ефективних результатів педагогічної (виховної) діяльності; наявність системи знань з теоретичних основ освітнього менеджменту, відповідних умінь та навичок; готовність до творчого використання управлінських та педагогічних умінь та навичок у майбутній практичній діяльності.

Провідну роль у виробничій практиці відіграє модуль самостійної роботи, завдання якої носять суто індивідуальний характер. Зокрема, з метою набуття здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня під час виробничої практики умінь і навичок самостійного розв'язання виховних, організаційних та наукових проблем та ґрунтовного вивчення окремих питань програми практики надається індивідуальне завдання з вивчення педагогічного досвіду відповідно до теми курсових та кваліфікаційних робіт або вивчення професійної мотивації та намірів подальшого навчання учнів старшої школи. Завдання розробляються і надаються науковими керівниками курсових та кваліфікаційних робіт. Про виконання завдання здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня звітує науковому керівникові, кафедрі, які надали завдання.

Наведемо приклад з організації виробничої практики, яку проводить кафедра педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені професора Є. Петухова Херсонського державного університету.

Кожного року біля 600 здобувачів вищої освіти проходять виробничу практику. Таким чином, це дуже відповідально для кафедри і вимагає дотримання відповідних

нормативних документів. Зокрема, згідно з «Положенням про проведення практики студентів Херсонського державного університету», затвердженим наказом ректора від 02.06.2017 № 337-Д, планом-регламентом роботи ХДУ, навчальним планом, графіком освітнього процесу ХДУ виробнична практика здобувачів 4 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання, що проводилась у термін з 05.04.2021 по 14.05.2021 (накази від 02.04.2021 № 120-С, № 121-С, від 05.04.2021 № 123-С) у закладах загальної середньої освіти м. Херсона, Херсонської області за місцем проживання здобувачів вищої освіти.

Виробнична практика проходила у змішаній формі, з урахуванням дотримання карантинних вимог, соціальної дистанції та засобів індивідуального захисту з колективами, де укладені договори.

Під час проведення настановних конференцій викладачі-керівники з психолого-педагогічної складової частини кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені професора Є. Петухова знайомлять здобувачів із завданнями практики. На сайті кафедри оприлюднюються програми практик, методичні рекомендації щодо виконання відповідних звітних матеріалів. Представлено перелік документів, які повинні здати здобувачі після завершення практики, структуру плану виховної роботи класного керівника на період проходження практики, методики психолого-педагогічної діагностики з метою оволодіння інструментарієм дослідження, схему методичної розробки виховного заходу та його самоаналізу, зразки оформлення титульних аркушів звітних матеріалів, список рекомендованих літературних джерел.

Проведенню виробничої практики завжди передуює значна підготовча робота: на засіданні кафедри корегуються

та затверджуються наскрізні та робочі програми проведення практик; проводяться настановні конференції, на яких здобувачі вищої освіти отримують методичні рекомендації щодо виконання завдань з психолого-педагогічної складової частини; заздалегідь розробляються зразки виконання завдань практики та список рекомендованих літературних джерел.

Ставлення педагогічних працівників до студентів-практикантів на базах практики доброзичливе, толерантне. Керівники виробничої практики можуть прослідкувати, які сприятливі умови створюються щодо впровадження теоретичних знань із дисциплін психолого-педагогічного циклу в практичну діяльність та набуття професійних навичок під час проходження практики. Всі здобувачі отримують відгуки-характеристики про виконання завдань практики, класного керівника, вихователя та рівень підготовки до фахової діяльності. Більш активні практиканти можуть отримати відзнаки від колективу школи, директора про плідну роботу під час проходження практики, що позитивно впливає на загальну оцінку. Наведемо результати оцінювання керівниками виробничої практики здобувачів вищої освіти (табл. 1).

Як бачимо, керівники практики високо оцінили її результати. Хоча загальні показники якості знань мають інші відсотки (табл. 2).

Відповідно до програми психолого-педагогічної складової частини здобувачі вивчили завдання виховної роботи в загальноосвітніх закладах освіти, структуру плану виховної роботи класного керівника, засвоїли методику його оформлення. Психолого-педагогічна діагностика дозволила оволодіти інструментарієм дослідження стосунків в учнівському колективі, визначити домінуючий мотив особистості (прагнення до успіху або уникнення невдачі)

Таблиця 1

Характеристика керівників практики від університету

Структурний підрозділ	Загальна кількість керівників практики від університету	У тому числі							
		Із вченими званнями і ступеннями		За наявністю стажу практичної роботи (в роках) у галузі, за якою відбувається практика					
		Кількість	%	0		Більше 2		3 і більше	
				Кільк.	%	Кільк	%	Кільк	%
Кафедра педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова	9	9	100					9	100

та зробити обґрунтовані, доречні висновки і пропозиції щодо формування колективу. Засвоїли складові частини та методику проведення виховного заходу.

Виконали програму в повному обсязі 243 студенти, що проілюстровано в таблиці 3.

Таким чином, аналіз якісних показників здобувачів вищої освіти показує, що студенти дотримуються основних принципів педагогіки, психології, обізнані з віковими особливостями дітей, показали глибокі знання з методик середньої, корекційної освіти, виступили здібними організаторами учнівських колективів. Студенти добре

володіють методикою виховної роботи. На належному методичному рівні розроблені сценарії та проведені виховні заходи. Здійснена психолого-педагогічна діагностика засвідчує, що теоретичні знання з дисциплін психолого-педагогічного циклу здобувачами реалізовано в практичну діяльність класного керівника.

Методисткою кафедри, доцентом Т. Юрковою спільно з керівниками виробничої практики розроблені методичні рекомендації до всіх модулів для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання: складено схему плану виховної

Таблиця 2

Результати практики 4 курс першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Факультет	Всього Студентів	Склали залік на						Абсол. успішн. %	Якість знань %
		(A)	(B)	(C)	(D)	(E)	(FX)		
Факультет комп'ютерних наук, фізики та математики	28	11	5	2	-	10	-	100	64,2
Факультет української й іноземної філології та журналістики	113	37	43	24	8	1	-	100	92,0
Факультет біології, географії і екології	18	5	7	5	1	-	-	100	94,4
Факультет бізнесу і права	17	3	4	-	9	-	1	94,1	41,2
Факультет психології, історії та соціології	12	-	2	5	5	-	-	100	58,3
Педагогічний факультет	18	8	6	4	-	-	-	100	100
Факультет фізичного виховання та спорту	35	5	5	10	6	9	-	100	57,1
Медичний ф-т	3	1	-	2	-	-	-	100	100
Всього	244	70	72	52	29	20	1	99,6	79,5

Таблиця 3

Стан виконання навчального навантаження із практики 4 курс першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Факультет	Кількість студентів		Кількість годин		
	План	Фактично	План	Фактично	Різниця
Факультет комп'ютерних наук, фізики та математики	28	28	28	28	
Факультет української й іноземної філології та журналістики	113	113	113	113	
Факультет біології, географії і екології	18	18	18	18	
Факультет бізнесу і права	17	16	17	16	- 1
Факультет психології, історії та соціології	12	12	12	12	
Педагогічний факультет	18	18	18	18	
Факультет фізичного виховання та спорту	35	35	35	35	
Медичний факультет	3	3	3	3	
Всього	244	243	244	243	-1

роботи класного керівника; розроблено структуру методик щодо проведення психолого-педагогічної діагностики в учнівському колективі; представлено структуру виховного заходу та схему самоаналізу; надано зразки оформлення титульних аркушів відповідних завдань практики. Звітні навчально-методичні матеріали із психолого-педагогічної складової частини представлені у вигляді методичних розробок виховних заходів за актуальними темами, плану виховної роботи на період практики, опрацьованих методику психолого-педагогічної діагностики.

Разом із тим керівники практики кафедри та керівники закладів освіти звертають увагу на деякі недоліки, допущені здобувачами вищої освіти під час проходження практики. Зокрема:

1. Недостатньо проаналізовано причини прорахунків під час організації і проведення виховного заходу та не визначено шляхи їх усунення (окремі студенти).

2. Невміння здобувачів-практикантів оптимально спланувати свою діяльність таким чином, щоб виконати всі завдання практики з рівномірним навантаженням (окремі студенти).

3. Недостатня сформованість навичок правильного оформлення методичної розробки виховного заходу та самоаналізу (окремі студенти).

4. Невміння відрізнити навчальну роботу від виховної діяльності (окремі студенти).

5. Оформлення звітних навчально-методичних матеріалів не відповідає вимогам, окресленим у програмах практик та методичних рекомендаціях (окремі студенти).

Як бачимо, зауваження є дуже слушними. Аналіз показує, що практикантам не вистачає навичок само менеджменту. Самоорганізація, відповідальність – це ті навички, які слід формувати під час викладання основних дисциплін як загальнонавчальні.

Однак, незважаючи на відповідні недоліки, можемо констатувати: рівень підготовки фахівців до педагогічної діяльності достатній, про що свідчать позитивні оцінки здобувачів вищої освіти.

Висновки. Виробнича практика позитивно впливає на рівень професійної підготовки здобувачів вищої освіти, надає можливість ознайомитися студентам зі змістом та особливостями освітнього процесу закладів освіти, плануванням, веденням облікової та звітної документації.

Аналізуючи щотижневе планування здобувачів вищої освіти, можна акцентувати увагу на різноманітній та різнобічній практичній діяльності студентів у закладах загаль-

ної середньої освіти, таких як: визначення методів та прийомів навчання і виховання, консультації, методична розробка виховного заходу, проведення виховних заходів у закріплених класах, академічних групах, розробка планів-конспектів, складання плану виховної роботи на період практики, проведення уроків, виконання індивідуальних завдань, виготовлення дидактичного і наочного матеріалів, розробка мультимедійних презентацій, проведення психолого-педагогічної діагностики в колективі, допомога вихователям, вчителям в організації освітнього процесу закладів освіти.

У подальшій аналітичній роботі нами планується звернути увагу на послідовне поєднання психолого-педагогічної складової частини з менеджментом освіти, виявленням недоліків та переваг в організації виробничої (педагогічної) практики, створенням нових психолого-педагогічних умов проходження практики (враховуючи он-лайн, змішане навчання) та іншими аспектами практичної складової частини фахової підготовки майбутніх учителів.

Із метою забезпечення здобувачів вищої освіти якісними професійними знаннями (теорія виховання), педагогічними вміннями (методика), навичками й автоматизованими діями, які перетворилися на звичку (технологія), та практичним досвідом (педагогічна практика, яка має за мету сформувати особистість майбутнього педагога), на засіданні кафедри була висунута пропозиція: клопотати перед ректоратом університету щодо включення до навчальних планів здобувачів 4 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання освітньої компоненти «Теорія та методика виховної роботи в закладах освіти». Можна припустити, що такий підхід надає можливість по-новому поглянути на організацію виробничої практики здобувачів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артюшина М.В. Інноваційний підхід у викладанні психолого-педагогічних дисциплін у вищих закладах освіти України. *Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка*, 2009. Вип. 3. С. 70–75.
2. Педагогічна майстерність : підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Карамущенко, І.Ф. Кривонос та ін. ; за ред. І.А. Зязюна. Київ : Вища школа, 1997. С. 8.
3. Перетятко В.В. Методичні рекомендації до проходження виробничої педагогічної практики для здобувачів ступенів вищої освіти бакалавра і магістра спеціальності «Хімія» освітньо-професійної програми «Хімія». Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 85 с.
4. Професійна освіта як складова забезпечення кваліфікованого кадрового потенціалу України:

проблеми та шляхи вирішення: матеріали парлам. слухань у Верховній Раді України 1 черв. 2016 р. Серія «Парламентські слухання» / Верховна Рада України, Комітет з питань науки і освіти. Київ : Парлам. вид-во, 2016. 320 с.

5. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину. *Вибрані твори*. В 5-ти т. Т. 2. Київ : Рад. школа, 1977. С. 149–416.

REFERENCES

1. Artjushyna M.V. (2009) Innovacijnyj pidkhid u vykladanni psykhologho-pedagoghichnykh dyscyplin u vyshhykh zakladakh osvity Ukrajinu [Innovative approach in teaching psychological and pedagogical disciplines in higher educational institutions of Ukraine]. *VISNYK NTUU «KPI». Filosofija. Psykhologhija. Pedagoghika*, vol. 3, pp70-75[in Ukrainian].

2. Zjazjun I.A., Karamushhenko L.V, Kryvonos I.F (1997) *Pedagoghichna majsternistj* [Pedagogical skills]. Kyiv: Vyshha shkola [in Ukrainian].

3. Peretjatjko V.V. (2019) *Metodychni rekomendaciji do prokhozhenja vyrobnychoji pedagoghichnoji praktyky dlja zdobuvachiv stupeniv vyshhoji osvity bakalavra i magistra specialnosti «Khimija» osvitno-profesijnoji prohramy «Khimija»* [Methodical recommendations for industrial pedagogical practice for applicants for bachelor's and master's degrees in "Chemistry" educational and professional program "Chemistry"]. Zaporizhzhia: ZNU [in Ukrainian].

4. Verkhovna Rada Ukrainy, Komitet z pytan nauky i osvity (2016) *Profesiina osvita yak skladova zabezpechennia kvalifikovanoho kadrovoho potentsialu Ukrainy: problemy ta shliakhy vyrishennia* [Vocational education as a component of ensuring the qualified human resources of Ukraine: problems and solutions], Kyiv: Parlam. vyd-vo [in Ukrainian].

5. Sukhomlynskyi V.O. (1977) *Yak vykhovaty spravzhniu liudynu* [How to raise a real person]. Kyiv: Rad.shkola [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 02.08.2021.

The article was received 02 August 2021.